GLASNIK

OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA-OKOLICA IN MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA

LETO II — ŠTEV. 15

LJUBLJANA, 25. FEBRUARJA 1955

MESTNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

LETNO POROČILO O DELU SVETA ZA GRADBENE IN KOMUNALNE ZADEVE MLO V LETU 1954

(Nadaljevanje

Izpadajo zlasti drobni projekti manjših stanovanjskih poslopij, adaptacij, itd. Zaradi tega se pojavljajo pred revizijskimi komisijami vedno pogosteje projekti in načrti, ki niso napravljeni in podpisani od pooblaščenih projektantskih podjetij in birojev, kakor je to predpisano po zakonu. Taki projekti, ki so dostikrat tudi po formalni in konstruktivni strani neustrezni, bi morali biti dejansko zavrnjeni, kar bi pa zelo oviralo malo gradbeno dejavnost in bi bila v tem tudi občutno prizadeta splošna stanovanjska politika MLO. Zavrnitev projektov bi tudi povzročila veliko nejevoljo med ljudstvom, ki zaradi takih zahtev premnogokrat gleda v izvršujočih organih revizijske službe le birokrate in nepotrebne zaviratelje gradbene dejavnosti.

Operativna kapaciteta v Ljubljani je razdeljena na ca. 16 gradbenih podjetij socialističnega sektorja, ki imajo pretežno svoje sedeže v Ljubljani in na ca. 16 obrtnikov gradbene stroke.

Zaradi še ne urejene registracije in evidence te operative pri pristojnem gospodarskem organu MLO, ni znan točen seznam teh podjetij in obrtnikov niti niso gradbenemu organu znani avtentični podatki o njih, zlasti o vsebini pooblastitev in dovolilnic za poslovanje glede na vrste in težine gradenj.

V zvezi z izdajanjem gradbenih dovoljenj in z izvajanjem gradbene inspekcije nad gradnjami pa so gradbenemu organu in gradbeni inspekciji pri MLO nujno potrebni točni avtentični podatki o tej operativi in o njenem strokovnem vodstvu, ki je odgovorno gradbenim organom ob izvajanju gradenj. S tem v zvezi bo tudi treba čimprej razčistiti vprašanje inženirjev in tehnikov, ki morajo imeti pooblastila pristojnega državnega organa, da lahko prevzamejo in izvajajo posle odgovornih vodij za posamezne vrste gradbenih objektov in del v smislu Pravilnika o strokovni izobrazbi inženirjev in tehnikov kot odgovornih vodij za posamezne vrste gradbenih objektov in del (Ur. l. FLRJ št. 36-54). To vprašanje kljub že zapadlim terminom po eh. Pravilniku še vedno ni rešeno, je pa njegova rešitev nujna, da se napravi večji red in dosežeta večja interna disciplina gradbene operative in odgovornosti nasproti gradbeni inšpekciji.

Še vedno je ozko grlo v gradbeni operativi, ki se opjavlja zlasti ob pričetku večjih državnih investicij (t. j. takoj po odobritvi tozadevnih finančnih investicijskih planov), odnosno v poletju. Posledice te ožine se izražajo zlasti pri drobni gradnji, t. j. malih stanovanjskih in drugih objektov, adaptacijah, itd., ker so večina gradbenih podjetij socialističnega sektorja ne zanima za take gradnje, malih obrtniških gradbenih podjetij pa ni dovolj. Zaradi tega prihajajo mnogi mali investitorji s prošnjami za dovolitev gradenj v lastni režiji, kar je v nasprotju ne le s formalnimi predpisi, temveč tudi s stvarnimi, splošnimi koristni (odgovornost za strokovno izvedbo, šušmarstvo, odtegnitev od plačevanja akumulacije itd.). S tem v zvezi je tudi vprašanje izredno visokih gradbenih stroškov, ki jih podjetja zaračunavajo investitorjem, kar je zelo občutno, odnosno dostikrat tudi preveliko breme, posebno za male investitorje. Podjetja namreč priračunavajo k čistim stroškom izvedenih gradbenih del še pribitek za režijo podjetja in za akumulacijo v višini 270%. Zaradi tega se taki investitorji zatekajo k nedovoljenim (skritim) gradnjam v »lastni režiji« pod raznimi formalnimi naslovi.

S tem v zvezi se ugotavlja še naslednje:

Zaradi vse večjega števila interesentov gradenj individualnih stanovanjskih hiš na področju MLO Ljubljana (180 v l. 1954 nasproti 120 v l. 1953 t. j. 50% več kot v letu 1953, kar sledi iz izdanih gradbenih dovoljenj) se vidi, da obstoja vse večja težnja gradnje lastnih stanovanjskih hiš. Kdor si hoče graditi s čim manjšimi stroški, si pomaga na ta način, da dela v lastni režiji. Običajno si vsak graditelj s sorodniki pomaga na ta način, da sami izvršujejo zemeljska dela ter vršijo pri kvalificiranih delih pomoč. Kvalificirane delavce pa je graditelj dobil po rednem delovnem času, da so mu pomagali s kvalificiranimi deli. Tak način gradnje ni bil običajen samo na ljubljanskem področju temveč tudi v vsej Sloveniji in tudi v celi državi.

Do takega načina dela je bilo težko zavzeti neko izjemno stališče, ker tudi zvezna uredba o spremembah Uredbe o gradnji z dne 26. I. 1954 v 5. čl. predvideva, da lahko izvajajo investitorji gradbena dela v lastni režiji ter da bo Zvezni izvršni svet izdal predpise o izvajanju gradbenih objektov v lastni režiji. Ti prednisi pa do danes, eno leto po izidu uredbe, še niso izšli.

Pri delu v lastni režiji so ostala do danes odprta predvsem tale vprašanja:

1. Kako zavarovati delavce, ki delajo po rednem delovnem času in

2. nadzorstvo nad izvajanjem gradbenih del ter odgovornost za pravilno izvedbo.

Določiti je treba, če se ali v kakšni meri dopušča samo nadzorstvo s strani gradbenih ali obrtnih podjetij ali posameznikov nad pravilnim izvajanjem gradbenih del. To vprašanje naj bi rešila posebna anketa, ki bi v okviru danih predpisov uredila strokovno nadzorstvo nad izvajanjem gradbenih del.

Prav tako bi bilo treba na isti način pristopiti k rešitvi zavarovanja delavcev, ki po rednem delovnem času grade individualne hiše.

V letu 1954 je Zavod za soc. zavarovanje toleriral delo po rednem delovnem času, ne da bi bilo treba za ta izredna dela delavce posebej zavarovati, vendar to samo v primeru, če si gradi hišo delavec ali uslužbenec, ki je državni nameščenec. Za vse druge primere bi bilo pa treba posebej zavarovati.

Obrtna podjetja lahko zaposle največ 5 delavcev. Zaradi tega odrejenega števila delavcev lahko one uradno prevzamejo le nekaj del. Iz tega razloga tudi ne prevzamejo več del, kot bi jih sicer lahko. Zato zasledimo v zadnjem času, da se pojavljajo pri obrazcih »izjava graditelja«, ki jih zahteva tukajšnji MLO, pripomba, da graditelj vrši samo nadzorstvo nad gradnjo. Pri tem nadzorstvu se pa lahko skrivajo delavci, ki so ali niso zaposleni pri podjetju, odnosno, ki so ali niso zavarovani.

Število obrtnih podjetij, pa je na ljubljanskem področju premajhno, da bi lahko ista na pravilen način gradila manjša gradbena dela kot so stanovanjske hiše, adaptacije, gospodarska poslopja, ograje itd. Te manjše gradnje pa iz leta v leto naraščajo z ozirom na vse večjo stisko stanovanj.

Glede kvalitete gradbenih del v lastni režiji ni bilo v letu 1954 opaziti takega nekvalitetnega dela, da bi bilo treba podvzeti posebne mere s strani gradbene inspekcije. To pa še ni razlog, da ne bi bilo treba rešiti vprašanja nadzorstva s strani investitorja, odnosno zato pooblaščenega podjetja ali posameznika po pooblastilu MLO.

Sodeč po današnji situaciji bo celotna gradbena dejavnost v letu 1955 padla za 20% ter zato izgleda, da ne bo treba za gradnjo individualnih hiš iskati delavcev, ki bi po rednem delovnem času gradili te hiše, ampak v rednem, v okviru večjih ali manjših podjetij. Če bo del za srednja podjetja primanjkovalo, se bodo morala ista lotiti gradenj manjših objektov. Vsekakor bo pa treba iskati načina kako povečati sedanje število obrtnih podjetij socialističnega sektorja, če hočemo priti do redne gradnje.

Čeprav bi s tem v čim manjši meri omejili dela v lastni režiji, jih bo še vedno nekaj ostalo ter je tudi za take primere najti načina kako ščititi zakonitost in istočasno pospeševati stremljenje graditve stanovanjskih hiš.

Dokler ne izidejo predpisi o izvajanju gradbenih del v lastni režiji, bo moral zavzeti MLO do tega vprašanja načelno stališče, ki ga bo morala gradbena inšpekcija upoštevati in kontrolirati na terenu.

Eden izmed predlogov bi bil tale:

Predvsem moramo stremeti za tem, da se vsa gradbena dela oddajo gradbenim in obrtnim podjetjem, ki dela v celoti izvrše ali pa vrše samo potrebni strokovni nadzor. Gradbena dela lahko nadzorujejo tudi osebe, ki imajo po novem pravilniku o strokovni izobrazbi inženirjev in tehnikov kot odgovornih vodij za posamezne vrste gradbenih objektov in del od 12. avg. 1954 potrebna pooblastila.

Z ozirom na predvideno povečanje izgradnje stanovanj je pričakovati, da se bodo ustanovila posamezna zadružna gradbena podjetja, ki bodo gradila izključno samo stanovanjske hiše. Ta bi pripomogla k odpravi šušmarstva, ki bi se omejilo na najmanjšo mero, če upoštevamo znižanje letošnjih investicij.

Delavcu ali nameščencu, državnemu uslužbencu, ki pa nima možnosti dobiti izvajalca gradbenih del, to je registriranega gradbenega ali obrtnega podjetja, se naj dovoli gradnjo v lastni režiji, če si oskrbi potrebno nadzorstvo kot je zgoraj omenjeno. Glede zavarovanja delavcev naj bi pa tudi v letu 1955 veljali isti pogoji odnosno praksa iz l. 1954, ki jo je dovoljeval Zavod za soc. zavarovanje.

V zvezi z obravnavanimi konkretnimi prošnjami interesentov za dovoljenje odkopavanja terena zaradi pridobivanja gramoza za potrebe gradbenih podjetij se pojavlja sledeča problematika:

Potreba po kamnitih agregatih za gradb. podjetja, ki grade na področju MLO, je tako velika, da centralna separacija Tovarne gradb. polizdelkov, ki je bila zgrajena prav v ta namen, ne more izdobaviti naročenih količin agregata. Strojna oprema in stroji, ki so v obratu, ne odgovarjajo predvideni kapaciteti obrata (140.000 m³ letno). Prav tako tudi ne kvaliteti, ki se je prvotno predvidevala. Zaradi dragih strojnih investicij ne kaže za sedaj vse preurediti na ustrezno kapaciteto in kvaliteto, ker bi bile te nove investicije predrage ter jih ne bi prenesla cena agregata. Poleg tega so pa nastopale težave v tem, ker ni bilo v začetku leta zaradi nejasnosti gradbenih del naročil ter tudi separacija nima možnosti, da bi si ustvarila večje deponije sortiranega agregata. Zato so bili prisiljeni prodajati agregat celo v druge republike.

Ker se je v drugi polovici l. 1954 gradbena sezona v glavnem šele začela, so pa naročila visoko presegla zmogljivost obrata, zaradi česar je nastalo pomanjaknje pranega in sortiranega agregata. Zaradi nejasnosti v gradnjah si tudi gradb. podjetja niso mogla ustvariti potrebnih rezerv.

Iz pregleda o potrebah po kamnitih agregatih za l. 1955 in iz poročila Tovarne polizdelkov je razvidno, da znaša potreba cca 100 tisoč m³, dočim bo predvidena kapaciteta separacije le 50.000 m³.

Samo iz tega dejstva je razvidno, da je treba iskati razliko drugod. Nekatera podjetja, ki s pomanjkanjem agregata že računajo, so si že uredile svoje gramoznice in celo napravile separacije, da postanejo s tem v kar največji meri neodvisna od centralne separacije TGP. Tako ima »Tehnika« v Fužinah svojo separacijo, kjer tudi deloma pere agregat. Megrad izčrpava gramoznico v Fužinah, vendar brez separacije, Obnova pa dobiva material iz Save.

Ugotovili smo, da bo »Slovenija ceste« potrebovalo veliko količino sejanega in pranega agregata za gradnjo avto ceste ter predvidevajo to dobavo iz Centralne separacije TGP. S tem se bo stanje za gradbena podjetja v Ljubljani še poslabšalo, ker centralna separacija TGP že sedaj ne more slediti naročilom.

Dalje smo tudi ugotovili, da TGP ne more dobaviti nepranega peska ter ga zato podjetja večkrat sama sejejo v svojih gramoznicah (Tehnika, Megrad).

Uprava cest MLO ne potrebuje za ceste čistega agregata, zato se zadovolji z materialom, ki ga dobiva v gramoznici v Šentvidu ter krije poleg tega svoje potrebe tudi pri centralni separaciji z drobljenimi kroglami. Separacija TGP sicer ne bi imela poleg železnice za ta odvišen material potrebnega odjemalca.

Za ureditev vprašanja gramoznic ter oskrbe gradbišč na področju MLO z ustreznim kamnitim agregatom je sprejel Svet za gradbene in komunalne zadeve smernice:

1. Pri izkoriščanju gramoznic na področju MLO je treba upostaviti smoternost pridobivanja, ki ga je dovoliti le pod gotovimi pogoji in to na področjih, ki so določena sporazumno z Uradom za regulacijo.

2. Glavno področje pridobivanja gramoza, odnosno njegovih frakcij naj bo ob Litijski cesti cca 25 m od predvidene regulacijske črte ob terasi in pa področje, ki je že bilo svoječasno predvideno za centralno separacijo TGP v Obriju. Za Upravo cest se dovoli še naprej izkoriščanje terase v Šentvidu. Pri lokacijah gramoznic je treba imeti v vidu, ureditev železnic.

vozla in področja ob predvideni regulaciji Save.

3. Gradis, Megrad, Obnova in Uprava cest MLO si urede gramoznice s separacijami ob Litijski cesti na mestih, ki so določena sporazumno z Uradom za regulacijo.

4. Za gradnjo cest, katerih izvajalec je predvsem podjetje »Slovenija ceste« na celem teritoriju republike naj si izvajalec uredi posebno separacijo, ki bo oskrbovala ta gradbišča z ustreznim pranim in s sortiranim agregatom. Lokacijo naj si poišče izvajalec sam, odnosno v sporazumu z investitorjem po predhodni odobritvi pristojnih oblastnih organov po možnosti izven teritorija ožjega gradbenega okoliša Ljubljana (n. pr. onkraj Save).

5. TGP naj perspektivno dvigne letno kapaciteto na cca 60.000 m³ izbranega agregata, ki bo ustrezal vsem predpisom ter naj podrobno prouči vprašanje kvalitete svojega agregata (z oz. na odplakljive primesi, granulacijski sestav posameznih frakcij) tako, da bo pri pravilni izdelavi betona zajamčena predpisana kvaliteta betona od marke 220 navzgor. V ta namen naj se poveže z zunanjimi sodelavci in pristojnimi zavodi za raziskavo materiala. Stremeti je za znižanje cen agregatom.

6. Gradbena podjetja naj si pravočasno osigurajo potrebni agregat še pred sezono, da bi se v čim večji meri osiguralo enakomerno obratovanje centralne separacije TGP, ki bo ustavila produkcijo samo v času velikih popravil, ki naj bi se redno vršila pozimi. (Nadaljevanje sledi).

Zelo uspešno deluje komisija za rešitev železniškega vozlišča v Ljubljani, ki je napravila vse potrebne analize, meritve, sondaže ter pripravlja zaključno poročilo s konkretnimi predlogi, da jih v pričetku leta da v razpravo MLO ter drugim organom.

Komisija za izdelavo generalnega plana Mestne kanalizacije dela pospešeno ter bo predvidoma izdelan generalni plan do konca februarja. Manj uspešno delujeta komisiji za cestno mrežo in študij ogrevanja mesta. Razlog moramo iskati v tem, da v samem tajništvu ni na razpolago odgovarjajočih strokovnih moči, svojega lastnega biroja pa komisiji nimata, ker ni dobiti potrebnega kadra. Komisija za reorganizacijo osebnega lokalnega prometa je zaključila s prvo fazo svojega dela s poročilom MLO, ki ga je osvojil. ECŽ pristopa sedaj k realizaciji prve etape reorganizacije osebnega lokalnega prometa.

Komisija za ureditev centralnega pokopališča sicer redno dela, ni pa zaenkrat prišla do nekih konkretnih zaključkov. Njena problematika (predvsem vprašanje krematorija) je vezana na popolnoma novo in nepreštudirano področje v naši državi.

Komisija za ureditev stare Ljubljane in komisija za imenovanje ulic sta bili formirani šele v zadnjem času ter sta z delom že pričeli. Poleg navedenih komisij obstoja pri Svetu še odbor za osiguranje prometa v primeru snega, ki ima nalogo, da izvrši vse potrebne priprave za primer, če zapade katastrofalna količina snega. V tem odboru so zastopniki Uprave cest, železnice, JLA, SZDL, TNZ in Tajništva za gradbene in komunalne zadeve.

Naloga odbora je, da pripravi mobilizacijske ukrepe za delovno silo, orodje, prevozna sredstva ter operativni plan za prvi dni katastrofe. Komisija pri Svetu bi mogla svoje delo mnogo uspešneje izvrševati, če bi bili pri vsaki komisiji formirani biroji, ki bi delali stalno na reštvi konkretne naloge in jo občasno predlagali komisiji v pregled in pridobitev novih navodil. Taka praksa je pokazala zadovoljive uspehe pri reševanju železniškega vozla in generalnega plana kanalizacije.

Za izvajanje konkretnih nalog po družbenem planu MLO za l. 1954 je imel Svet za gradbene in komunalne zadeve MLO na razpolago sledeča sredstva:

a) po rednem proračunu za l. 1954 za vzdrževanje komunalnih naprav pred rebalansom: 304.151.000 po rebalansu pa 330.621.000 din.

b) Po proračunskih investicijah za l. 1954 pred rebalansom 290.000.000 po rebalansu pa 372.581.000 din.

Proti koncu leta 1954 je v zvezi z znano blokado sredstev in potreb po prihrankih Svet sprejel sklep, da zniža sredstva po rednem proračunu za 7,330.876 din in sredstva za proračunske investicije za 21.764.276 dinarjev, ker je kazalo, da bo nekatere investicije zaradi objektivnih razlogov zelo težko izvesti.

Izvršitev rednega proračuna po rebalansu za l. 1954 je razvidna iz spodnje tabele:

Naziv postavke	Plan za l. 1954	Izvršitev plana za l. 1954	% izvršitve
Osebni izdatki	13.435.000	13.457.746	101.6
materialni stroški	15.913.000	15.799.852	99
operativni stroški vzdrževanja komunalnih naprav	186.618.000	186.612.834	99.99
Dotacije	114.655.000	114.655.000	100
Skupaj . . .	330.621.000	330.325.432	98.97

Osebni izdatki po proračunu so bili preseženi radi izplačila novoletnih nagrad uslužbencem Tajništva za gradbene in komunalne zadeve v smislu tozadnevnega sklepa MLO in uredbe Zvezne vlade.

Med materialnimi stroški, ki so bili realizirani v višini 15.799.852 din ali z 99%, je največja postavka 10,764.237 za popravilo obrežnih zidov ob Ljubljanici. Delo je izvajal Zavod za raziskavo materiala LRS po posebni metodi injiciranja slabih delov zidov, delno pa tudi z obnovitvijo predložnega betona. S tem načinom, ki temelji na zamisli strokovnjakov Tajništva za gradbene zadeve in Mestne kanalizacije, je bil dosežen velik prihranek, ker bi prvotno zamišljeno popolno porušenje slabih delov zidov ter zgraditev popolnoma novih, zahtevala skoro za 50% večje izdatke. Delo na obnovitvi zidov je v glavnem zaključeno. Na urejanju struge Ljubljanice bo v tekočem letu potrebno še osnažiti dno Ljubljanice, kjer se je v zadnjih 15 letih nabralo okrog 10.000 m³ raznega materiala, posebno od jezov, ki so bili postavljeni med vojno zaradi povečanja požarne varnosti ter odstraniti jez na »Špici«! Po navedenih delih bo možno uporabljati vso doslej izvedeno regulacijo (Gruberjev prekop ter obe zatvornici in na Ljubljanici) za reguliranje vodne gladine Ljubljanice po potrebah Barja, samo Ljubljanico pa za plovbo v določenem obsegu.

Druga postavka so stroški komisije za železniški vozel, ki so znašali 1,837.090 din ter obsegajo one stroške Biroja za rešitev železniškega vozla v Ljubljani, ki jih mora nositi po dogovoru med MLO Ljubljana in Direkcijo železnic naš MLO. Iz teh sredstev je bil med drugim nabavljen teodolit z vso opremo ter izvršena večja sondažna dela v trasi južne obvozne proge in na zahodnih trasah pod Rožnikom.

Ostala razporeditev stroškov za upravno delo je razvidna iz podrobnega pregleda izvršitve proračuna na koncu poročila.

Operativni stroški vzdrževanja komunalnih naprav v l. 1954 so bili realizirani s 186.612.834 din ali 99.99%.

Največje stroške smo imeli v preteklem letu z vzdrževanjem cest, mostov in naprav na njih.

Uprava cest MLO ima v oskrbi 848,4 km cest, od teh 31,36 kilometrov cest I. reda, 9.91 km cest II. reda, 62,11 km cest III. reda in 745.02 km cest IV. in V. reda. Z ozirom na svojo utrditev je 775.5 km makadamskih cest, 35 km asfaltnih cest raznih sestavov in 37.9 km tlakovanih cest s kockami ali betonom. Kakor vidimo je razmerje med utrjenimi cestami in makadamskimi zelo slabo, kar povzroča tudi velike vzdrževalne stroške, ker makadamske ceste niso sposobne prenesti obremenitve, ki nastajajo v zvezi s stalno naraščajočim avtomobilskim prometom tako v pogledu števila vozil, kakor tudi njih obtežbe. Zaradi tega je nujna potreba, da se pristopi k širši utrditvi cestišč, s čimer bodo nastali prihranki tako v pogledu vzdrževanja kot tudi na vozilih, zaradi zmanjšanja okvar.

Na enega cestarja odpade povprečno 2,5 do 3 km ceste, na tistih cestah, ki imajo stalno cestarsko službo. Pri veliki dolžini cest za sedaj še ni mogoče imeti na vseh cestah cestarje, ker jih ni dobiti, zato si pomagamo z občasnim vzdrževanjem po posameznih grupah. Danes je zaposlenih pri Upravi cest 127 cestarjev, medtem ko je še 21 mest nezasedenih. Za popravilo lesenih mostov in ograj je formirana posebna tesarska grupa.

Zaradi pojačane cestarske službe se je zboljšalo tudi stanje na cestah, čeprav ne v onem razmerju kot bi pričakovali, to pa zaradi istočasnega naraščanja obremenitve cest.

S tolčenim gramozom se oskrbuje Ljubljana iz kamnolomov, ki jih je na področju Ljubljane danes 5 v upravi Uprave cest MLO. V teh kamnolomih smo proizvedli 15.454 m³ tolčenega gramoza za posip cest, pri drugih proizvajalcih ga je bilo nabavljenega 6443 m³, iz lastnih in tujih gramoznic pa je bilo nabavljenih 11.015 m³ raznega gramoza (peska, rizlja in tolčenca). Skupno je bilo v l. 1954 porabljenega vsakovrstnega gramoza za vzdrževanje cest 32.921 m³. Z nadaljevanjem mehanizacije kamnoloma v Podutiku se bo Uprava cest v bližnji bodočnosti skoro popolnoma osamosvojila v pogledu pridobivanja raznovrstnega tolčenca in agregata za potrebe vzdrževanja in gradnje cest.

Samo za vzdgrževanje makadamskih cest je bilo v l. 1954 porabljenih skoro 53 milijonov dinarjev. Stroški vzdrževanja makadamske ceste so znašali od 130.000 do 200.000 din na km ceste na leto, kar zavisi od njene obremenitve. Seveda pa s tem še ni bilo možno vzdrževati makadamske ceste v takem obsegu, kakor bi bilo potrebno z ozirom na promet, ki makadamske ceste mnogo bolj izrablja kot utrjene.

Večja popravila makadamskih cest so bila izvršena na površini 110.878 m², kjer so se cestišča tudi uvaljala.

Z vzdrževanjem asfaltnih cest je manj dela ter je bilo zanje porabljeno le 52 milj. din ali 148.000 din na kilometer.

Še nekaj ugodnejšo sliko v pogledu stroškov vzdrževanja nudijo tlakovane ceste s kockami in betonom, ker so ti stroški znašali le 140.000 din za kilometer. Izjemo tvorijo tu betonska cestišča I. reda Šentvid—Medno in na cesti I. reda proti Kopru, kjer je cesta zgrajena slabše, zaradi česar je treba 2-krat letno zalivati rege med ploščami z bitumensko maso, ker steče v votline pod ploščami, če je masa redkejša, če pa je gostejša je pa tudi krhkejša in se pri prometu hitro lomi in izpada iz reg. Večja popravila cest tlakovanih s kockami so bila potrebna na Tržaški in Šmartinski cesti, kjer se je cestišče močno posedlo.

V preteklem letu je bilo obnovljenih 7114 m² hodnikov iz litega asfalta, na onih mestih, kjer je tlak že popolnoma dotrajal. V tekočem letu se bo moralo nadaljevati z obnovo asfaltnih hodnikov, ker grozi nevarnost, da bo začela razpadati tudi betonska podlaga, kjer so hodniki že preveč izrabljeni.

Na področju mesta je 21 večjih in preko 613 manjših lesenih mostov in mostičkov ter 8900 m obcestnih ograj. V letu 1954 je bilo popravljenih 31 mostov in mostičkov ter 1350 m lesenih ograj.

V kritičnem stanju se nahajajo leseni mostovi na cesti Ljubljana—Maribor pri Črnučah, pri Šentjakobu in v Tacnu tako v pogledu njih vzdrževanja, kakor tudi dopustne obtežbe in svetlega profila. Mostovi leže v tiru cest I. in II. reda ter bi jih morala vzdrževati Uprava za ceste LRS.

S snegom v letu 1954 ni bilo posebnih težav, ker ga je zapadlo le malo, več težav je povzročala poledica, ki jo je teže pravočasno omejiti, ker še nimamo posebne mehanizacije za njeno odstranjevanje, ročno delo pa je prepočasno.

V skrb Uprave cest spada tudi oprema cest s prometnimi znaki in signali. V preteklem letu je bilo postavljenih 154 novih prometnih znakov, na glavnih cestah pa posebni osvetljeni kažipoti, pri vhodu v mesto pa orientacijske table z glavnimi prometnimi smermi.

Do leta 1953 je prispevala določeno vsoto za vzdrževanje cest I. in II. reda, ki jih upravlja na območju Ljubljane Uprava cest MLO, tudi Uprava za ceste LRS. V naslednjih letih pa je Uprava za ceste LRS ta prispevek ustavila. Ker na ponovna opozorila za plačilo zapadlih zneskov Uprava za ceste ni reagirala, je Svet za gradbene in komunalne zadeve MLO sprejel sklep, da jih od 1 februarja t. l. dalje Uprava cest MLO ne bo več vzdrževala in da jih predaja v vsej dolžini v oskrbo Upravi za ceste LRS. Izdatki za navedene ceste v letu 1953 in 1954 znašajo okrog 19 milijonov dinarjev, ki nam kljub ponovnim obljubam še niso bili refundirani.

Za vzdrževanje kanalizacije je bilo v letu 1954 porabljenih 26,054.795 din. S temi sredstvi je bilo izpranih in osnaženih 11.997 m neprehodnih, 38.500 m prehodnih kanalov ali več kot ena tretjina celotne kanalske mreže v Ljubljani. S tem smo se približali normalnemu poteku snaženja kanalov, ki je potrebno vsaj vsako tretje leto. Dalje je bilo osnaženih 9450 m odprtih odvodnih jarkov ter vsi požiralniki na cestah. Pregledanih in izpraznjenih je bilo 37 komadov ponikovalnic. Hudournikov je bilo urejenih 1350 metrov.

Zaradi večjih poškodb je bilo rekonstruiranih 275 m kanalov raznih profilov.

Kakor vidimo je bilo v letu 1954 opravljeno na področju vzdrževanja kanalizacije zelo obsežno delo, čeprav so pripomočki za snaženje kanalov še zelo primitivni. Tudi tu bi se uspeh dela močno povečal, če bi bila opremljena mestna kanalizacija z mehaničnimi pripomočki za vzdrževanje in snaženje kanalov. Zaenkrat pa takih naprav še ne izdelujemo doma, uvoz pa je nemogoč.

Vzdrževanje vodovodnega omrežja ni povzročalo nekih posebnih stroškov niti posebnih ukrepov. Pri obračunavanju potrošene vode povzroča težave pomanjkanje vodomerov ter moramo pri mnogih potrošnikih to pavšalirati, ker so vodomeri iz uvoza predragi, domači proizvodi pa niso kvalitetni. Mnogo starejših vodomerov je izgubilo točnost ter začno registrirati vodo šele pri odvzemu preko 80 l/ha.

Za vzdrževanje parkov in nasadov je bilo v letu 1954 porabljenih 19, 956.000 din. S temi sredstvi so bili vzdrževani javni parki in nasadi. V Tivolskem parku so bile renovirane zastarele partije, ukinjene nekatere poti, tlakovani odtočni jarki, obnovljene klopi po novih modelih. Prešlo se je od dvakratne letne košnje na stalno košnjo rati utrditve travnih površin.

Na otroških igriščih je bilo postavljenih 11 novih igral in 62 popravljenih, postavljene so bile nove košarice za smeti, lepe za pesek za primer poledice ter popravljene ograje.

Obnovljeno je bilo stopnišče v Tivoliju in lopa na igrišču na Resljevi cesti.

Na posebno frekventiranih parkih so bili vgrajeni ob poteh ozki robniki, da zavarujejo travni rob. Jeseni je bilo prekopanih 6000 m² dotrajanih travnih površin. Posebno vprašanje predstavlja vzdrževanje otroških igrišč. Od 35 zgrajenih igrišč jih je 11 postopoma odpadlo, tako da jih je danes 24 več ali manj v uporabi. S straniščem in vodo je opremljeno

le eno igrišče, z vodo 5 igrišč, vsa ostala igrišča pa so brez vseh sanitarnih naprav. Močno se občuti na igriščih pomanjkanje stalnega vzgojnega nadzorstva, zaradi česar vse naprave in nasadi na igriščih hitro propadajo.

Svet za gradbene in komunalne zadeve je razpravljal o vprašanju otroških igrišč na eni zadnjih sej ter je dal potrebna navodila in pripravil predloge, da se igrišča primerno urede ter se prepreči škoda, ki nastane vsled premajhne zainteresiranosti prizadetih organizacij za njihovo dobro stanje.

Mestni zavod »Snaga« dnevno snaži 420.000 m² javnih površin (cest in hodnikov) z dnevnimi in nočnimi snažilci cest. Tedensko se izpira okrog 380.000 m² tlakovanih cest in hodnikov. Škropljenje cest proti prahu je bilo v letu 1954 zelo omejeno, ker smo imeli le dva škropilna avtomobila, ki pa sta tudi stara okrog 20 let ter potrebna stalnega popravljanja. Delno smo nadoknadili pomanjkanje škropilnih avtomobilov z uporabo sulfitne lužine iz tovarne v Medvodah, ker je treba v ugodnih pogojih škropiti cesto z lužino le enkrat na teden. Ker pa se je sedaj pojavilo že več interesentov za sulfitno lužino iz drugim mest, imamo težave pri nabavi.

Smeti odvažamo iz 18 smetarskih rajonov z dvema kamionoma in konjsko vprego. Letno je bilo odpeljanih okrog 23.000 m³ smeti.

Za odvoz fekalij iz greznic ima »Snaga« na razpolago le star pnevmatični voz na konjsko vprego. Od cca 6400 greznic, ki so v Ljubljani, je bilo v letu 1954 izpraznjenih preko »Snage« le 343 greznic, iz ostalih pa so bile odpeljane fekalije od okoliških kmetov ali pa spuščene v zemljo.

Kakor smo že ponovno ugotavljali, je ves način snaženja mesta še zelo primitiven, vse delo je le ročno, zaradi česar je tudi efekt temu primeren. Nujno je misliti na mehanizacijo v širšem obsegu tako pri izpiranju in škropljenju, kakor tudi pri odvozu hišnih smeti in fekalij.

S predvidenimi investicijami v letu 1955 bomo napravili prvi večji korak k izboljšanju javne snage na področju Ljubljane. Za vzdrževanje javne snage na področju Ljubljane so znašali stroški s strani MLO le 27.033.000 dinarjev ali okrog 270 din (na prebivalca in leto), medtem ko znašajo v Beogradu okrog 520 dinarjev (na prebivalca in leto) ob bistveno večji mehanizaciji, ali na Reki okrog 730 din (na prebivalca in leto).

Na področju razsvetljave cest je bilo obnovljenih 12.812 m prostih električnih vodov, 14 prižigališč in 8280 m posluge, 230 kom. raznih svetlobnih mest, izmenjanih 5951 žarnic ter porabljeno 1,562.000 kWh električne enegije. Iz gornjega izhaja, da smo morali skoro vse žarnice izmenjati dvakrat na leto, kar kaže na slabo kvaliteto žarnic po eni strani, po drugi pa tudi na njih namerno uničevanje po zlikovcih, ki jih ali kradejo ali pa namerno razbijajo, kot je bil to nedavno primer na Streliški ulici. Za njeno vzdrževanje in obratovanje je bilo porabljeno 27 milijonov 888 tisoč din. Obsežnejša vzdrževalna dela so bila izvedena šele v letu 1953 in 1954, da se nadomesti že popolnoma dotrajane naprave, ki so postajale tudi že življenjsko nevarne in nesigurne v obratovanju.

V okviru vzdrževanja in obratovanja javnih kopališč smo imeli 2,132.000 din predvidene izgube, ki izvira iz razlike med ceno uslug in obratovalnimi stroški. Delno se je ta izguba v letu 1954 zmanjšala napram izgubi v letu 1953, ker so bile nekatere naprave (kurišča in kotli) obnovljeni. Drugače pa rezultira v glavnem iz visokih cen kurjave in dajatev, da ne moremo za usluge računati ekonomsko ceno, ker vidimo iz izkušnje iz leta 1952, ko so se dvignile cene, da je padel obisk kopalcev tako, da se še do danes ni dvignil na višino v letu 1951-52. Z istimi težavami se bore javna kopališča v drugih mestih naše države. Vsekakor pa je število javnih kopališč premajhno, ker se moramo zavedati, da ima le 23% stanovanj svojo kopalnico. Vsi ostali prebivalci pa so navezani na primitivno higieno doma ali pa na javno kopališče.

Živalski vrt je za svoje vzdrževanje porabil v letu 1954 4,261.000 din. Obisk je znašal okrog 70.000 oseb, bil bi pa vseeno večji, ko bi bil primerno urejen. S predvidenimi deli za leto 1955 se bodo vsaj v neki meri odstranili nekateri nedostaki.

Za vzdrževanje grobov talcev in gramozne jame je bilo porabljenih 370.000 din. Z postavitvijo spomenika in ureditvijo Gramozne jame pa bo treba posvetiti grobovom žrtev za našo svobodo še večjo pozornost kot doslej.

Preko proračuna Sveta za gradbene in komunalne zadeve je dal MLO sledeče dotacije:

Plavalni zvezi Slovenije 3,3 milij. za nadaljevanje del na kopališču Kolezija, pomorsko brodarskemu društvu »Cveto Močnik« za manjša popravila na kopališču ob Ljubljanici, Zvezi borcev na Ježici za popravilo in vzdrževanje grobov padlih borcev 60.000 din, občinskemu ljudskemu odboru Polje za elektrifikacijo vasi Javor, Besnica, Zg. Kašelj in Sostro 1,5 milij., Turističnemu društvu Ljubljana 2,5 milij. za ureditev kopališča na Ježici, Direkciji PTT kot prispevek za postavitev javnih telefonskih govorilnic 6,6 milij. din ter ECŽ 100 milijonov din za rekonstrukcijo lokalnega prometa.

Podrobnejša razdelitev predvidenih in realiziranih izdatkov je razvidna iz priloge A na koncu poročila.

Izvršitev proračunskih investicij po rebalansu je razvidna iz spodnje tabele:

Naziv dejavnosti	Enota mere	Izvršitev plana po količini	Plan po vrednosti v din	Izvršitev plana po vrednosti	%
1. Ceste — ureditev	m²	23.041,0	162.977.807	162.495.996	99,70
2. Kanalizacija	m²	2.661,5	78,289.471	77,156.499	98,57
3. Vodovodne naprave	m	10.406,3	62.583.690	62.468.580	99,81
4. Javna snaga	—		20,310.000	20,062.062	98,78
5. Javna razsvetljava	—		10.900.000	10,617.553	97,40
6. Zoološki vrt	—		6.324.000	5,463.707	86,33
7. Zatvornica na Ljub.	ton	9[illegible]	6.501.000	5,834.241	89,74
8. Pokopališča	—		2,352.000	2,345.929	99,74
9. Javni parki in nasadi	—		1,313.000	1,081.632	89,17
10. Javna kopališča	—		629.558	629.148	99,9
11. Javna pralnica	—		200.000	140.259	70,14
Skupaj . . .			352.189.626	348.294.870	98,89

Op. Pri cestah ni všteta gradnja Dolenjske ceste na odseku Rudnik—Škofljica, ker je bila izvršena iz sredstev republike. Površina tlaka iz kock znaša 32.938 m².

Uprava cest je v letu 1954 zgradila 4300 m novih utrjenih cest v skupni površini 21.588 m² ter obnovila odnosno dokončala dela na 6632 m cest, v površini 60.219 m².

Glavna dela, ki so bila izvršena v l. 1954 so: Roška cesta, Zaloška cesta, (skozi Polje), Riharjeva ulica, Cesta v Rožno dolino in križišče z Erjavčevo cesto, Frankopanska cesta, Cesta v Vevče. K stroškom za Frankopansko ulico in Cesto v Vevče so prispevali določen del tudi delovni kolektivi, ki imajo svoje obrate v njih bližini: (Slovenija vino, Alko, Papirnica Vevče). Zaradi zavarovanja že tlakovanih cest s kockami pred vplivom prometa in atmosferilij so bile ceste zalite z bitumenom na Titovi cesti od železniškega prelaza do začetka asfaltiranega dela ter na Dolenjski cesti od Karlovškega mostu do Rudnika. Zgrajeni sta bili tudi dve ograji, ki sta ostali nedodelani iz leta 1954.

S perspektivo dograditve v l. 1955 so bila začeta sledeča dela: Šmartinska cesta od podvoza do Pokopališke ulice, kot ena izmed zadnjih težko obremenjenih upadnih cest v mesto in važna prometna zveza v industrijski predel v Mostah.

Vrazov trg pred Dečjo kliniko, ki bo kmalu popolnoma urejen. Istočasno bo urejen na tem mestu tudi primeren dostop do Ljubljanice. V zvezi s predvidenim odkritjem spomenika na Urhu smo začeli z deli na ureditvi sprehajalne poti čez Golovec do Urha. Vsa ta dela so po sklepu MLO nadaljujejo že sedaj ter bodo ob določenih rokih dokončana.

Mnogo pozornosti je posvetil Svet tudi mehanizaciji Uprave cest, ki je prejela 2 kiperja FAP, uredila in opremila je precej dobro svoje delavnice ob Povšetovi cesti, nabavila drobilec za kamnolom v Podutiku ter 4 enostranske pluge za oranje snega na cestah za montiranje na nove avtomobile. Z nadaljnjo izgradnjo kamnoloma in mehanizacijo bo postala Uprava cest sposobna, da izvršuje tudi obsežnejša cestna dela, za katera upamo, da bodo na razpolago potrebna finančna sredstva v bližnji bodočnosti.

Posebne težave ima Uprava cest z nastavitvijo delavcev. Izvor delovne sile se je nasproti stanju pred vojno močno spremenil. Takrat so izhajali skoro vsi delavci iz Ljubljane ali njene okolice ter so imeli svoja stanovanja, danes pa prihajajo v glavnem iz Prekmurja ter jim je potrebno preskrbeti začasno stanovanje v Ljubljani. Tudi glede strokovnega kadra je občutno pomanjkanje, posebno manjka višje kvalificiranega kadra in sposobnih delovodij, tako za potrebe vzdrževanja kot za novogradnje. Nič boljši ni položaj v pogledu visoko kvalificiranega tehničnega kadra, ki v sedanjem številu ni sposoben posvetiti del svojega časa študiju novih metod gradnje mestnih cest.

V prvotnem planu investicij za l. 1954 je bila predvidena tudi rekonstrukcija Ižanske ceste v odseku od Karlovškega mostu do Jurčkove poti, z ozirom na svoječasne izjave graditeljev avto ceste, da se bo ves promet vršil kljub gradnji po Dolenjski cesti. Ker pa se je pokazalo, ko je gradnja že močno napredovala, da to ni mogoče, je bil ves promet preusmerjen na Ižansko cesto, zaradi česar seveda ni bilo mogoče pričeti z njeno rekonstrukcijo, ker bi s tem onemogočili ves promet proti Zagrebu. Jeseni l. 1954 je osvojila komisija za rešitev železniškega vozla južno obvozno progo, kot sestaven del rešitve ljubljanskega železniškega vozla, kar je postavilo načrtu rekonstrukcije Ižanske ceste nove probleme. V kolikor bodo potrebne rešitve izdelane in osvojene ter dana na razpolago potrebna sredstva, je možno predvideno rekonstrukcijo Ižanske ceste v l. 1955 izvršiti.

Eno največjih del na področju kanalizacije, ki je bilo v l. 1954 v grobem dokončano ter predano v poskusno obratovanje, je gradnja velike čistilne naprave za odpadne in fekalne vode s področja Šentvida. Na njo so priključene že nekatere velike zgradbe na področju Šentvida, v tekočem letu pa se bo na območju zgrajene kanalske mreže s priključki nadaljevalo. Ravno tako se je v l. 1954 začelo nadaljevati z gradnjo velikega severnega zbiralnika, ki je bila prekinjena 1949. leta. Gradnja je z ozirom na razpoložljiva mehanična sredstva zelo težka. Dalje so bili zgrajeni kanali v Riharjevi ulici, v naselju Rakovnik in po Rakovniški cesti, v Zadružni ulici, na Galjevici, v Mariborski ulici, v Kamniški ulici, na Zaloški cesti ter v Soški ulici. H gradnji kanalizacije v Kamniški ulici so prispevala tudi prizadeta podjetja »Mestna inštalacija«, »Saturnus« in »Karoserija«. Skupaj je bilo zgrajenih 2661,5 m kanalov raznih dimenzij. Enako kot Uprava cest se je tudi Mestna kanalizacija borila s slabo mehanizacijo, kar se je posebno pokazalo pri gradnji velikega severnega zbiralnika.

Na področju študija rešitve kanalske mreže in sploh odprave odpadnih in fekalnih vod z ozemlja Ljubljane, je bil napravljen velik korak naprej, da smo pričeli z izdelavo generalnega plana kanalizacije, ki bo predvidoma predložen v revizijo in odločitev v bližnji bodočnosti. S tem bo zopet položen nov temeljni kamen za izgradnjo komunalnih naprav Ljubljane.

Potreba po izvajanju širšega programa izgradnje kanalizacije postaja iz dneva v dan bolj pereča. Kakor je znano je v Ljubljani na kanalizacijo priključenih le 23% vseh hiš, ostale imajo greznice ali odtoke v odprte jarke. Iztoki glavnih zbiralnikov leže v neposredni bližini bolnišnice, več pa se jih izliva v Ljubljanico. Grubarjev kanal in Gradaščico brez kakega predhodnega mehaničnega ali biološkega čiščenja. Tako stanje v odvajanju odpadlih in fekalnih vod, je vsekakor zelo nehigienično in lahko povzroči ob določenih pogojih epidemijo, ki bi pomenila veliko gospodarsko in človeško škodo. Ko bo izdelan generalni plan kanalizacije, se bo treba lotiti njegove hitre realizacije, vsaj v tistih delih, ki so z zdravstvenega stališča in s stališča izgradnje stanovanjskega fonda nujno potrebni.

Po drugi strani pa otežava slabo razpredena kanalska mreža gradnjo večjih stanovanjskih zgradb in industrije na zemljiščih, ki kanalizacije še nimajo. Tudi Mestna kanalizacija trpi na pomanjkanju mehanizacije za vzdrževanje in novogradnje, vsled česar more dela izvrševati le na zelo primitiven način.

Stanje izgradnje mestnega vodovoda je v nekaj boljšem položaju kot mestne kanalizacije. Vodovodna mreža meri danes 219 km. Na njo je priključenih 67% vseh zgradb v Ljubljani. Danes imamo na področju mesta tri črpališča talne vode, in sicer v Klečah, Hrastju in Šentvidu. Slednje je bilo zgrajeno v l. 1954 s pomočjo JLA ter s kapaciteto 2 × 9 l/sek pokriva vse potrebe svojega področja.

Nekateri vodnjaki v Klečah in Hrastju so opremljeni še s provizoričnimi črpalkami, za katere pa so že naročene nove definitivne črpalke v »Litostroju«. V letu 1954 ni bilo občutiti večjega pomanjkanja vode, kar moramo pripisati novim vodnjakom in ugodnim vremenskim razmeram.

V letu 1954 je bilo zgrajenih 10.406,3 m raznih cevovodov v sledečih ulicah in cestah: Prijateljeva ulica, Gerbičeva ulica, Riharjeva cesta, Cesta na Vič ii Pokljukarjeva ulica, ob Dolenjski cesti, Hruševski cesti, Litijski cesti, Kamnoseški ulici, Cesti na Fužine, ob Ižanski cesti, Zinspilerjevi ulici, Devovi ulici, Ob Celovški cesti, na Uršičevem štradonu, Čadovi ulici ter zvezni cevovod med vodnjaki v Šentvidu in rezervarjem.

Vedno močneje pa se javlja potreba po povečanju glavnega napajalnega cevovoda Kleče-Ljubljana in po zveznih cevovodih med posameznimi vodnjaki v Klečah ter za povečanjem rezervarjev, ker je brez teh del vsako podaljšanje vodovodne mreže na periferne predele brez posebnega efekta, ker ne dobe po ozkih cevovodih potrebne vode. V tekočem letu bo pričeto veliko delo na rekonstrukciji glavnega napajalnega cevovoda, za katerega so cevi nabavljene. S tem bo omogočen pretok večjih količin vode na mesta potrošnje.

Investicije za javno snago so znašale v l. 1954 20,062.026, kar predstavlja 98,78% realizacije letnega plana. Nabavljen je nov tovorni avto FAP za odvoz smeti ter pločevina za izdelavo novih posod za odvoz smeti. Posod še ni bilo možno izdelati, ker se je osvojil enoten tip posod za vso državo. V tekočem letu bo v Ljubljani že v pretežni meri uveden nov način odvoza smeti.

Na področju javne razsvetljave je bilo montiranih dvoje novih prižigališč in urejene posluge na dolžino 4.6 km ter je postavljenih 9 električnih ur s centralno uro na starem magistratu. Vsa dela v zvezi z urami so bila izvršena z domačimi podjetji »Iskra« in »Elektrosignal«, v veliki meri pa v režiji zavoda samega.

Ure so bile postavljene odnosno obnovljene: na Magistratu, na nunski cerkvi, na Tržaški cesti, na Ajdovščini pri avto-

ousni postaji pred kolodvorom, pri Linhartovi ulici, ob Celovški cesti, pri Vodnikovi cesti, na Zaloški cesti pri vojaški bolnišnici in na Karlovški cesti pri mostu.

Kakor pri drugih zavodih je tudi pri javni razsvetljavi zelo težko vprašanje mehanizacije, predvsem pa sposobnega vozila z lestvo, ki omogoča hitra popravila in izvedbo novih montaž.

V zoološkem vrtu so bile izvršene investicije v višini 5,463.707 din ali z 86,33%. S temi sredstvi je bil dograjen medvednjak, napeljan vodovod do vrta in pričeta gradnja vhodne lope. Do primerne ureditve zoološkega vrta pa nas čaka še precej naporov ter bodo potrebna tudi večja finančna sredstva skozi daljšo dobo let, da bo urejen tako, da bo služil naši mladini in odraslim v pouk in zabavo.

Iz sredstev proračunskih investicij in delno iz sredstev vodnega gospodarskega sklada je bila dograjena zatvornica na Ljubljanici pri »Cukrarni«. S tem je bila zaključena ena etapa načrta, katerega začetek realizacije sega še v l. 1909. Z zatvornico bo mogoče držati vodo Ljubljanice na oni višini, ki je potrebna za poljedelstvo na Barju in iz higienskih ozirov v strugi skozi Ljubljano.

Skupni stroški za vsa dela v zvezi z opremo zatvornice znašajo 72,153.336, od tega je bilo v l. 1954 investiranih 5,834.241 dinarjev iz rednih proračunskih investicij in iz vodno gospod. sklada.

Na centralno pokopališče v Ljubljani je bil napeljan prepotrebni vodovod. V tekočem letu pa bo še napeljan po samem pokopališču in bodo postavljene primerne fontane.

Popravljena je bila mrliška veža na Rudniku ter dani v delo načrti za novo pokopališče v Šentvidu ter za ureditev centralnega pokopališča v zvezi s krematorijem. Celotni stroški v gornje namene so znašali 2,345.929 ter je bil letni plan izpolnjen z 99.74%.

Za javne parke in nasade je bilo v l. 1954 investiranih le 1,081.632 din ter je bil letni plan izpolnjen le z 89,17%. Delno je iskati vzrok nizki realizaciji v tem, ker ni bilo mogoče dobiti podjetja, ki bi prevzelo dela na urejanju Študentovske poti na Grad, posebno kar se tiče tlakovanih del. Urejena je bila okolica spomenika NOB pri prelazu na Erjavčevi cesti ter pričeto z deli na Vrazovem trgu, ki se letos nadaljuje.

Na področju javnih kopališč je bila obnovljena fasada na javnem kopališču v Kolodvorski ulici. Z deli na kopališču v Koleziji je nadaljevala Plavalna zveza, ki pa zaradi težav pri nabavi opreme še ni mogla predati kopališča v obrat. Obstoje možnosti, da bo kopališče dograjeno do začetka sezone.

Za večjo javno pralnico v Ljubljani je bil izdelan investicijski program in predložen v revizijo.

Večino navedenih del so izvršili zavodi z lastno operativo: Uprava cest, Mestna kanalizacija, Mestni vodovod, Mestna tržnarija in Javna razsvetljava. Ostali zavodi pa so oddajali svoja dela odgovarjajočim podjetjem.

Posebno poglavje v našem delu je vzdrževanje vodotokov (rek, potokov in jarkov) in njih regulacija. Do l. 1954 se temu delu ni posvečalo nobene posebne pažnje. Obstoječe regulacije so zavoljo opuščenega vzdrževanja popolnoma ali delno propadle. Tako je uničena vsa regulacija Save od Tacna do Šentjakoba, poškodovana pa je regulacija Malega grabna, da navedemo le dva primera.

V l. 1954 je bila sprejeta uredba o formiranju vodno gospodarskega sklada, v katerega plačujejo gospodarske organizacije, ki uporabljajo vodno silo ali onesnažujejo vodo, določen odstotek od brutto dohodkov. V sklad pri MLO se je v času od 1. IV. 1954 do konca leta nabralo 27,274.467 din. V breme tega sklada so bila pričeta v l. 1954 manjša vzdrževalna dela na Savi in Ljubljanici, ki jih je izvajala Vodno gospodarska skupnost za ljubljansko Barje in Vodno gospodarska uprava za gornjo Savo. Do 31. XII. 1954 je bilo porabljenih 15,441.191 din, in sicer za sledča dela:

(Konec prihodnjič)

STATISTIČNI PODATKI O DELU MESTNEGA VODOVODA V LETU 1954

V letu 1954 je Zavod stoodstotno izpolnil predvideni plan vodovodnih del. Položenih je bilo 7.080.99 m vodovodnih cevi, ali 2.925.83 m več kakor v letu 1953. Tudi število vodovodnih priključkov se je dvignilo v primerjavi z letom 1953 za 191, tako da znaša število priključkov ob koncu 1954 leta 7.432.

Kakor je znano, je obratovanje s termocentralo v vodarni v Klečah že več let izven obrata. Enako je tudi s pogonskimi parnimi stroji. Vsi črpalni agregati, bodisi v vodarni v Klečah ali novi vodarni v Hrastju so elektrificirani. Glede na to je proizvodnja oz. prodajna cena vode odvisna od cene KWH.

Vodovodno omrežje je v dobrem stanju, čeprav je staro že skoraj 66 let. Izgube vode nastanejo zaradi pomanjkanja števcev kakor tudi zaradi starih in neobčutljivih, oziroma zastarelih tipov vodomerov, ki ne registrirajo majhnih pretočnih količin vode. Pri konsumentih, ki nimajo števcev in plačujejo pavšalno tarifo za vodo, ni možna kontrola po količini, zaradi česar ni stimulacije za varčevanje z vodo.

V letu 1954 je še vedno primanjkovalo litoželeznih vodovodnih cevi, tako da je imel Zavod z nabavo tega materiala velike težave.

Z naslednjo tabelo prikazujemo najvažnejše pokazatelje, ki smo jih zasledovali med letom. Podatki se nanašajo na območje MLO glavnega mesta Ljubljana.

Zap. št.	Pokazatelj	Enota	Količina
1.	Skupno vodovodnih priključkov	štev.	7.432
2.	Črpana množina vode	m³	10,838.244
3.	Prodana množina vode	m³	7,487.088
4.	Skupna poraba vode	m³	10,838.244
	a) gospodinjstvo	m³	3,473.399
	b) industrija in obrt	m³	2,533.337
	c) javne svrhe in čiščenja	m³	246.926
	d) lastna potrošnja	m³	25.318
	e) ostalo	m³	1,208.108
	f) izgube — neregistrirana voda	m³	3,351.156
5	Prodajna cena 1 m³ vode	din	
	a) za gospodinjstvo	din	10
	b) za industrijo in obrt	din	10
	c) za druge namene	din	6
6.	Povprečna največja dnevna poraba vode	m³	31.529
7.	Povprečna najmanjša dnevna poraba vode	m³	27.094
8.	Povprečna letna poraba vode na gospodinjstvo	m³	217
9	Povprečna letna poraba vode na prebivalca	m³	75

Mestni vodovod predvideva v letu 1955 izvršitev I. etape del pri izmenjavi dveh glavnih napajalnih cevovodov 325 in 400 mm, ki sta speljana po Vodovodni cesti proti mestu. Novi vod bo imel 700 mm, izveden pa bo z litoželeznimi cevmi in bo za ca 80% večji kot oba obstoječa. Celotna izmenjava po Vodovodni cesti je predvidena za dobo 4—5 let. S tem se bo znatno dvignila zmogljivost cevovoda in zboljšala oskrba mesta z vodo.

Zavod ima naročene v Litostroju tri nove črpalne agregate po 60 l/sec, ki bodo dobavljeni do maja t. l. S tem bodo pridobili 2 črpalna agregata v Hrastju, ki bosta potrebna za preskrbo vzhodnega dela mesta t. j. Polja, nadalje klavnice, predelovalnice mesa ter nove industrije, ki jo gradijo, oziroma nameravajo graditi na tem področju. Za vodarno Kleče pa se predvideva črpalni agregat domače proizvodnje, za katerega je vodnjak že zgrajen.

RAZGLAS

Na podlagi čl. 21 zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

RAZGLAŠA

Mestna volilna komisija v Ljubljni za nadomestne volitve v Zbor proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane v volilni enoti št. 48, ki bodo dne 11. marca 1955, da je potrdila naslednjo kandidaturo:

1. V o n t a Ivana Jože, Medvode 26,
2. L o n č a r i č Jožefa Franc, Ljubljana, Vižmarje 220,
3. M r e v l j e Ignaca Franc, Ljubljana, Mestni trg 5.

Predsednik:
Jože Pernuš, l. r.

RAZPIS

Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane

RAZPISUJE

mesta več strojepisk, po možnosti z znanjem stenografije, lahko tudi honorarno.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom se vlagajo v Tajništvu MLO, soba št. 48-II. Rok za vlaganje je do 10. marca 1955.

OBJAVA

osebnim družinskim upokojencem

V zvezi z uredbo o izplačevanju začasnega dodatka na pokojnino (Ur. l. FLRJ št. 57-54) ter obvestilom Zavoda za socialno zavarovanje za mesto in okraj Ljubljana v dnevnem časopisju, obveščamo vse uživalce minimalnih pokojnin bivajočih v Ljubljani, ki niso člani «Društva upokojencev«, t. j. uživalce osebnih pokojnin do zneska 5300 dinarjev in uživalce družinskih pokojnin do zneska 4400 din, da dobe skupni obrazec za prošnjo in potrdilo glede družinskih članov, davčnega predpisa in višine dohodkov pri podružnicah »Društva upokojencev« v Ljubljani, ali pri vratarju v Kresiji v Ljubljani. Izpolnjene in po dveh pričah podpisane obrazce overava Tajništvo MLO v Ljubljani in sicer v ponedeljkih, sredah in petkih od 9. do 13. ure v magistratnem poslopju v sobi v priličju. Članom »Društva upokojencev« v Ljubljani pa overavljajo podpise dveh prič na navedenih obrazcih podružnice »Društva upokojencev«.

POROKE

POROČILI SO SE V LJUBLJANI dne 19 febr. Delavec Zupančič Miroslav in sprevodnica ECZ Sinkovec Ana, nameščenec Šemrov Jože in uslužbenka Majerle Amalija, trg. pomočnik Škerbic Boris in računski režiser Prelesnik Marija, zdravnik dr. Kerstein Jožef in zdravnica dr. Škerbič Olga, dr. Verlič Jože in študentka Neuberger Lidija, mlinar Vidmar Albin in gospodinjska pomočnica Voljč Marija, delavec Glavica Stjepan in delavka Majnič Olga, kmet. delavec Kavšek Metod in kmet. del. Stopar Marija, ključavničar Ritonija Jožef in knjigovodkinja Maver Marija, geometer Zobec Franc in Cvetkovič Stanislava, geometer ing. Jožef Drnovšek in gospodinja Jurca Josipina, železniški delavec Novak Jožef in kmet. del. Kepa Rozalija, gradb. tehnik Bergant Ivan in uradnica Besizza Alojzija, zidar Stojs Viktor in delavka Balažič Eufemija, delavec Kromar Anton in delavka Resnik Jožefa, delavec Huskič Hasan in snažilka Jurejevič Marija, knjigovodja Bole Miroslav in knjigovodkinja Sparembiek Ivana, delavec Kranjec Janez in gospodinjska pomočnica Bagari Terezija, uslužbenec Božinovič Niko in medicinska sestra Čučnik Vera, uslužbenec Pahovnik Franc in otroška negovalka Tomlje Marija, mesar Jaklič Jakob in boln. strežnica Kovač Frančiška, delavec Zupančič Stanislav in boln. strežnica Alavf Danijela, šofer Bihar Matija in pek. pom. Mlinar Veronika, mesar Senoljan Anton in učiteljica Putrle Zorka, kovinostrugar Sašek Pavel in šivilja Drolc Marija, delavec Funkelj Alojz in delavka Bogataj Zofija, zidar Kramberger Rudolf in kuh. pom. Revinšek Marija, nameščenec Dimnik Karel in gosp. pom. Dežman Maksimilijana, delavec Pavlič Anton in kuharica Trobevšek Antonija, uradnik Ivančič Peter in učiteljica Marinko Metoda, vodovodni inštalater Forjanič Franc in trg. pomočnik Drobež Judita, stavbni mojster Topolovšek Franc in kuhar pomočnica Topolovšek Marija, šofer Prelec Franc in natakarica Vidmar Marija, pek Adlešič Jožef in uslužbenka Rekar Franja, knjigotiskar Jeriha Metod in tiskar, vlagalka Činkole Kristina, šofer Breskvar Leopold in nameščenka Hočevar Vida, mesar Grubački Božidar in pom. kuharica Dragonja Marija, mizar, pom. Vrbec Franc in šivilja Masle Miroslava, tkalec Bricelj Frančišek in snovalka Tevž Marija, kmet. delavec Strgar Frančišek in kmet. delavka Jeras Ivana, mizar Škrbinc Janez in tkalka Čepeljnik Kristina, delavec Hočevar Frančišek in gospodinja Tekavec Angela, kovač Merkelc Alojzij in gospodinjska pomoč. Lunše Marija, kmet Lenček Rudolf in kmet. delavka Uranič Angela, livar Peterca Janez in delavka Keber Danica, delavec Kočet Janko in delavka Muršič Stanislava, profesor Škerl Danijel in nameščenka Šusteršič Dragica

Izdaja Založništvo »Ljubljanski dnevnik«, direktor Stane Škrabar, odgovorni urednik Ivo Tavčar.

OLO LJUBLJANA OKOLICA

SKLIC SEJE

Na podlagi čl. 134 odstavek drugi zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, štev. 19-52) sklicujem **za dan 2. marca 1955 ob 9. uri XII.** sejo Sveta za komunalne zadeve OLO Ljubljana okolica, ki bo v poslopju Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana okolica v Ljubljani, Zupančičeva ulica št. 8, II. nadstropje, soba št. 26 z naslednjim

dnevnim redom:

1. Poročilo o delu v letu 1954
2. Ureditev naselij
3. Plan dela Uprave za ceste OLO Ljubljana okolica v letu 1955
4. Dodelitev zemljišč iz sklada splošnega ljudskega premoženja
5. Razno

Predsednik
Sveta za komunalne zadeve:
Franc Mravlje, l. r.

SKLIC SEJE

Na podlagi čl. 134 odstavek drugi zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, štev. 19-55) sklicujem XVIII. sejo Sveta za zdravstvo in soc. politiko OLO Ljubljana v **četrtek 3. marca 1955 ob 8. uri zjutraj**, v prostorih OLO Ljubljana okolica, Zupančičeva ulica štev. 8, soba št. 26-II z naslednjim

dnevnim redom:

1. Poročilo o poslovanju Okrajnega zdravstvenega doma v letu 1954
2. Osamosvojitev ambulant v Litiji, Mengšu in Vrhniki
3. Razno

Predsednik
Sveta za zdrav. in soc. politiko
Tone Blejc, l. r.

ODLOK

Na podlagi 20. in 117. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 31-102-53) je Občinski ljudski odbor Stična na seji dne 9. februarja 1955 sprejel

ODLOK
o razpisu nadomestnih volitev

I

Razpisujejo se nadomestne volitve v VI. volilni enoti občine Stična, ki obsega vasi: Malo Hudo, Stranska vas ob Višnjici in Sp. Drago, ker je prenehal mandat Kavšku Jožetu, odborniku občinskega ljudskega odbora, ki je bil izvoljen v tej volilni enoti.

II

Volitve bodo v nedeljo, 27. marca 1955.

III

Ta odlok se objavi v »Uradnem listu LRS« in na krajevno običajen način v šesti volilni enoti.

Predsednik
občinskega ljudskega odbora:
Janez Seme, l. r.